

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни
ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ
(назва дисципліни)
підготовки магістра
(назва освітнього рівня)
Спеціальності 231 Соціальна робота
(шифр і назва спеціальності)
освітньо-професійної програми Соціальна робота

Силабус навчальної дисципліни «Інноваційні процеси в соціальній роботі» підготовки магістра галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота освітньо-професійної програми Соціальна робота

Розробник: Дурманенко Євгенія Аристархівна, кандидат педагогічних наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
протокол № 3 від 9 вересня 2020 р.

Завідувач кафедри:

(доц. Чернета С.Ю.)

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна / заочна форма навчання	галузь знань 23 Соціальна робота спеціальність 231 Соціальна робота освітньо-професійна програма Соціальна робота, магістр	до циклу професійної підготовки
Кількість годин / кредитів 150__/_5		Рік навчання 1
		Семестр 2 - ий__
		Лекції - 20 год.
ІНДЗ: є /		Практичні (семінарські) - 22 год.
		Самостійна робота - 98 год.
		Консультації - 10 год.
	Форма контролю: екзамен	
Мова навчання - українська		

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові – Дурманенко Євгенія Аристархівна
 Науковий ступінь – кандидат педагогічних наук
 Вчене звання – доцент
 Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи
 Посада - доцент
 Контактна інформація – 0951311216, arieg60@gmail.com
 Дні занять: згідно електронного розкладу - <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

Анотація курсу.

Навчальна дисципліна «Інноваційні процеси в соціальній роботі» належить до циклу дисциплін професійної підготовки магістра галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 231 Соціальна робота освітньо-професійної програми Соціальна робота, вивчається в другому семестрі, формою контролю є екзамен. На вивчення навчальної дисципліни відведено 5 кредитів (150 годин), у тому числі: 20 годин лекційних, 22 години практичних, 10 годин консультації та 98 годин самостійної роботи.

Зміст навчальної дисципліни ґрунтується на системному підході до структурно-функційного аналізу інноваційних процесів у соціальній роботі та компетентнісному - до визначення якості підготовки соціальних працівників, здатних працювати в соціумі з різними категоріями клієнтів.

Основними методами роботи під час вивчення дисципліни є: традиційна лекція, проблемна лекція, робота в малих групах, підготовка і захист індивідуальних науково-дослідницьких завдань, проектування та моделювання інновацій у соціальній роботі.

Мета навчальної дисципліни “Інноваційні процеси в соціальній роботі” - формування у магістрів ґрунтовних знань про сутність, типи інноваційних процесів, їх специфіку в соціальній роботі; усвідомленого розуміння законів перебігу інновацій та

формування готовності майбутнього соціального працівника до успішної реалізації цих процесів у професійній діяльності.

Головними завданнями вивчення дисципліни “Інноваційні процеси в соціальній роботі” є:

- аналіз та узагальнення теоретичних основ сутності проблеми реалізації інноваційних процесів у соціальній роботі;
- формування умінь та навичок практичної реалізації інновацій у соціальній роботі;
- формування вмінь студентів оцінювати реальний стан організації соціальної роботи та застосовувати оптимальні інноваційні технології у професійній діяльності.

Результати навчання (компетентності).

Навчальна дисципліна спрямована на формування *інтегральної, загальних та фахових компетентностей.*

Очікувані програмні результати навчання:

- розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв’язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід (ПРН 3);
- теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки (ПРН 5);
- аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-педагогічні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях(ПРН 8).

Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ ичні.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ.						
Тема 1. Теоретичні засади реалізації інноваційних процесів у соціальній роботі: сутність, принципи, специфіка.	22	6	4	10	2	
Тема 2. Рівні управління інноваційними процесами в соціальній роботі.	20	2	2	14	2	
Разом за модулем	42	8	6	24	4	30+8=38
Змістовий модуль 2. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ.						
Тема 3. Інноваційна діяльність фахівця соціальної роботи.	22	2	4	14	2	
Тема 4. Зміст та завдання інноваційних технологій у соціальній роботі. Специфіка інноваційних технологій	44	6	6	30	2	

соціальної роботи.						
Тема 5. Системні інноваційні технології соціальної роботи: оцінювання; втручання; ведення випадку.	42	4	6	30	2	
Разом за модулем 2	108	12	16	74	6	30+12+20 =62
Види підсумкових робіт:						Бал
Модульна контрольна робота (МКР1+МКР2)					30+30	60
ІНДЗ – розробка і презентація проекту реалізації інноваційної технології в соціальній роботі (за вибором студента)						20
Інше (вказати) – ДС, Т, А, РПС, РМГ, РП (5 тем, 11 практичних занять, макс. 4 бали за тему). Участь у вебінарах, конференціях з презентаціями матеріалів.						20
Всього годин / Балів	150	20	22	98	10	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, Т – тести, А – анкетування, РПС– розв’язування проблемних ситуацій, ІНДЗ– індивідуальне завдання студента, РМГ – робота в малих групах, МКР – модульна контрольна робота, РП– розробка проекту.

1V. Завдання для самостійного опрацювання.

Провідним завданням самостійної роботи є набуття студентами навичок самостійного усвідомленого опрацювання фахових інформаційних джерел та оволодіння практичними навичками. Самостійна робота передбачає напрацювання студентами змісту відповідей на конкретні запитання, які не розглядаються на практичних заняттях. А також містить завдання практичного характеру. Обсяг самостійної роботи визначається певною конкретною кількістю годин, передбачених навчальним планом.

Завдання до змістового модуля 1 – 24 год.

- 1.Технологізувати діяльність у соціальній сфері – це означає
- 2.Розкрити позиції, за якими можна проводити технологізацію соціальної роботи.
- 3.Обґрунтуйте передумови виникнення соціально-педагогічної інноватики в нашій країні та інноваційної діяльності у соціальній сфері.
4. Визначте взаємозв’язок інновації і традиції в соціальній роботі.
- 5.Наведіть приклади часткових, модульних і системних соціально-педагогічних нововведень і новацій у соціальній роботі.
- 6.Розкрийте роль педагогічного експерименту в інноваційній діяльності.
- 7.Охарактеризуйте на конкретних прикладах інноваційні стереотипи.
- 8.Запропонуйте найефективніші, на ваш погляд, методи розвитку інноваційної поведінки соціального працівника.

9.Запропонуйте шляхи формування індивідуального стилю діяльності соціального працівника.

10.Зробіть порівняльний аналіз будь-якої системної інноваційної технології з традиційною за обраними вами позиціями:

11.Обґрунтуйте чому можна розглядати інтерактивну взаємодію як сукупність технологій.

12.Зробіть порівняльний аналіз пасивного, активного та інтерактивного виховного впливу за такими критеріями:

Критерії порівняння	Пасивна модель (Суб'єкт-об'єкт взаємодії)	Активна модель (Суб'єкт-об'єкт взаємодії)	Інтеграційна модель
1. Обсяг інформації			
2. Рівень взаємодії та її результати (знання, вміння, навички, життєва компетенція)			
3. Відсоток взаємодії			
4.Контроль над процесом виховання			
5.Роль особистості соціального працівника			
6. Роль клієнтів			
7.Джерело мотивації взаємодії			

Завдання до змістового модуля 2 – 74 год.

1. Визначити основні проблеми функціонування сім'ї та соціальні проблеми сім'ї. Зробіть порівняльний аналіз.

2. Ознайомитись з методикою виявлення сімей, які потребують соціального супроводу.

3. Запропонувати тематику інтерактивних дискусій, круглих столів та семінарів для мультидисциплінарних груп фахівців, що працюють в кризових центрах.

4. Запропонуйте послідовність дій соціального працівника кризового центру у ході короткотривалого консультування просвітницько- рекомендаційного характеру.

5. Визначити особливості організації консультативної, профілактичної та реабілітаційної роботи з сім'ями в умовах спеціалізованих служб.

6. Розробити методичні рекомендації для соціальних працівників, що супроводжують прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу.

7. Оцінити ефективність роботи спеціалізованих служб з напряду реабілітації дітей з функціональними обмеженнями.

8. Проаналізуйте методи і форми індивідуальної роботи з дітьми та молоддю з функціональними обмеженнями.
9. Складіть комплексну програму соціальної реабілітації сім'ї, де виховується дитина з особливими потребами.
10. Проаналізуйте етапи діяльності служби по роботі з ін'єкційними споживачами наркотиків. Обґрунтуйте доцільність та певну послідовність діяльності.
11. Визначте зміст комплексної реабілітації дітей, підлітків і молоді груп ризику, які опинилися в кризових ситуаціях.
12. Проаналізуйте дії фахівців (психологів, соціальних працівників, соціальних педагогів, лікарів, юристів тощо) закладів соціального спрямування (за вибором) на кожному етапі комплексної реабілітації: діагностичному, корекційному (корекційно-відновлювальному), профілактичному.
13. Обґрунтувати доцільність використання форм та методів соціальної роботи при здійсненні соціального супроводу неповнолітніх, молоді, що повернулася з місць позбавлення волі".
14. Обґрунтувати доцільність використання форм та методів соціальної роботи консультативних пунктів: у слідчих ізоляторах; у виправних колоніях;
15. Розробити тематику соціально-психологічних тренінгів з профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі. Для кожної тематики визначити: вікову групу; категорію; стать; мету; визначити тривалість (кількість днів, годин, кількість занять).
16. Розкрити суттєві ознаки відмінності телефонного консультування від інших видів психологічної допомоги
17. Охарактеризуйте принципи психологічного консультування. Укажіть ознаки несприятливого прогнозу щодо подальшої роботи з клієнтом.
18. Розкрити специфіку соціального супроводу та медичного догляду за ВІЛ-інфікованими дітьми.
19. Проаналізувати ефективність застосування в групах взаємодопомоги основних форм роботи з особами, що ВІЛ-інфіковані. Скласти таблицю.
20. Соціальний супровід та патронаж дітей та молоді, що живе з ВІЛ/СНІД.

V. Політика оцінювання

Для усвідомленого й системного засвоєння курсу необхідною є систематична навчально-пізнавальна робота студентів в усіх видах і формах її організації: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота.

Аудиторні заняття переважно проводяться у вигляді лекцій, найчастіше – проблемних лекцій; практичних занять – з використанням інтерактивних методів: бесіда, диспут, дискусія, проєктна та тренінгова діяльність, робота в малих групах.

На практичному занятті студенти презентують конкретну проблему, вчаться дискутувати, аргументовано доводити свою точку зору; об'єктивно оцінювати власні знання й уміння, а також, як експерти – знання своїх колег-одногрупників.

Актуальним в оцінюванні є участь студентів у вебінарах, тренінгах, у конференціях та інших заходах і формах поглиблення знань, набуття практичних умінь і навичок, підвищення кваліфікації. Студенти на практичних заняттях презентують власні здобутки.

Проблему індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ) студенти вибирають самі й досліджують її самостійно під керівництвом викладача. Як правило, індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом – розробляється індивідуальний проєкт реалізації однієї із новітніх технологій у соціальній роботі за алгоритмом:

Алгоритм структурного аналізу технології соціальної роботи.

1. Назва технології.
2. Хто застосовує цю технологію.

3. Методологічні основи та психолого-педагогічні механізми функціонування технології.
4. Мета. Ступінь її діагностичності.
5. Характеристика структурування змісту конкретної діяльності.
6. Характеристика методів роботи.
7. Форми організації соціальної роботи та специфіка їх застосування.
8. Шкала (система) результатів роботи оцінювання за описаною технологією.
9. Роль соціального працівника.
10. Переваги даної технології у порівнянні з традиційною діяльністю фахівця соціальної роботи.
11. Недоліки технології в порівнянні з традиційною діяльністю.
12. Умови ефективного застосування технології у підготовці студентів-майбутніх соціальних працівників.
13. Схематичне представлення технології.

Наприклад:

Складові технології	Види та характеристика	Примітка
Методологія		
Мета		
Зміст		
Методи		
Форми організації діяльності		
Оцінювання результатів		
Переваги		
Недоліки		
Умови		

Цей проект презентується студентом.

Модульна контрольна робота містить запитання, які дають можливість оцінити знання студентів з теоретичних положень курсу й певною мірою їх готовність до практичної діяльності.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно до Положення про оцінювання навчальних досягнень студентів за кредитно-модульною системою.

Оцінювання знань студентів здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, зокрема, поточного контролю, виконання індивідуального навчально-дослідного завдання, модульної контрольної роботи й підсумкового контролю у формі екзамену.

Студент зобов'язаний оволодіти системою теоретичних знань з навчальної дисципліни та основними вміннями практичної реалізації інноваційних технологій.

З цією метою кожен студент має виконати всі передбачені силабусом форми робіт, здати або перездати теми пропущених занять.

Обов'язковими є:

1) презентація розробленого авторського проекту реалізації однієї із технологій у соціальній роботі (за вибором студента) - (**максимально 20 балів**);

2) здача завдання по темі, передбаченій силабусом (**5 тем, 11 практичних занять**, на кожному занятті студент може отримати максимум **1-2 бали, у загальній кількості 4 x 5 = 20**).

3) написання МКР (їх 2, після вивчення двох змістових модулів), кожна з яких оцінюється **30 балами**, тобто максимальна кількість - **60 балів**.

4) у випадку наявності у студентів підтвердження участі ними у тому чи іншому заході з метою підвищення кваліфікації **додатково** додається ще **5 балів**.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. У форс-мажорних ситуаціях навчання може проходити також в он-лайн формі (за погодженням з деканатом).

Пропущені заняття та незадовільні оцінки мають бути обов'язково відпрацьовані (за графіком консультацій). Завдання, які не виконані своєчасно без поважних причин, оцінюються нижчою кількістю балів (на 2-5 балів).

До початку залікової сесії студенти повинні виконати всі підсумкові контрольні заходи і отримати відповідну кількість балів.

V1. Підсумковий контроль

Питання для контролю до змістового модуля 1

1. Структура технологічного процесу.
2. Основні етапи технологічного процесу.
3. Ознаки, за якими класифікують технології в соціальній роботі.
4. Закони перебігу інноваційних процесів у соціальній роботі. Принципи інноваційної роботи.
5. Регіональний рівень управління інноваційними процесами.
6. Адміністративно-організаційні та нормативні умови інноваційного пошуку в соціальній роботі.
7. Сутність інноваційних технологій як компоненту інноваційної соціальної роботи.
8. Структура інноватики в соціальній роботі.
9. Критерії інноватики.
10. Рівні управління інноваційними процесами в соціальній роботі.
11. Сутність інноваційної діяльності в соціальній роботі.
12. Антиінноваційні бар'єри у професійній діяльності соціального працівника та шляхи їх подолання.
13. Управління інноваційною діяльністю в соціальній сфері.
14. Готовність до інноваційної діяльності як важлива професійна якість фахівця соціальної роботи.
15. Суть та структура готовності соціального працівника до інноваційної діяльності.

Питання для самоконтролю до змістового модуля 2.

1. Формування інноваційної поведінки фахівця соціальної роботи.
2. Моніторинг якості підготовки майбутнього соціального працівника до реалізації інноваційних технологій у професійній діяльності.
3. Особистісний підхід у соціальній роботі.
4. Концептуальні положення інновацій у соціальній роботі.
5. Мета і завдання особистісно орієнтованої соціальної роботи.
6. Вимоги до соціального працівника в контексті інноваційної діяльності.
7. Інтерактивні соціально-педагогічні технології.
8. Технології колективно-групової діяльності.
9. Технологія ситуативного моделювання.
10. Технологія опрацювання дискусійних проблем.
11. Структура та методика інтерактивного виховного впливу.
12. Технологія проектування систем соціальної роботи.
13. Поняття про соціальні технології.

14. Оцінювання як фундаментальна технологія соціальної роботи.
15. Оцінювання потреб дитини та сім'ї.
16. Інноваційні технології соціальної роботи в соціальних службах.
17. Інтегрований підхід до здійснення соціального обслуговування населення на рівні громади.
18. Принципи оцінювання. Компоненти оцінювання. Загальна характеристика типів оцінки: оцінка потреб, оцінка процесу, оцінка результатів (впливу), економічна оцінка.
19. Цикл оцінювання. Оцінка потреб дітей, її предмет та об'єкт.
20. Принципи оцінки. Етапи здійснення оцінки та їх характеристика: експрес-оцінка, початкова оцінка, комплексна оцінка.
21. Стратегія втручання як ефективна технологія надання соціальної допомоги.
22. Типи стратегій втручання. Види стратегії раннього втручання: кризова і термінова. Фази втручання.
23. Місце технології ведення випадку серед інновацій роботи соціальних служб.
24. Мета і завдання ведення випадку. Принципи ведення випадку.
25. Моделі ведення випадку: мультидисциплінарна, трансдисциплінарна, міждисциплінарна.
26. Функції та ролі соціального працівника/менеджера під час впровадження технології ведення випадку.
27. Технологія ведення випадку як процес, його етапи.
28. „Телефон Довіри” як організаційна форма соціальної допомоги.
29. Гендерна політика: соціальна підтримка жінок. Завдання, функції діяльності Київського міського центру роботи з жінками. Мета, завдання, функції діяльності соціального гуртожитку.
30. Завдання, режим роботи приймальника-розподільника.
31. Завдання, функції діяльності центрів ресоціалізації наркозалежної молоді.
32. Мета, завдання, функції, напрями діяльності служби з ін'єкційними споживачами наркотиків.
33. Організація у притулку для неповнолітніх профілактичної, корекційно-виховної роботи серед неповнолітніх.
34. Здійснення соціального супроводу дитячих будинків сімейного типу та прийомних сімей.
35. Державний соціальний стандарт соціальних послуг в центрах соціально-психологічної допомоги.
36. Державний соціальний стандарт соціальних послуг в притулках для неповнолітніх служб у справах неповнолітніх.
37. Завдання, функції та діяльність центру соціально-психологічної реабілітації для дітей та молоді з функціональними обмеженнями.
38. Сучасні аспекти соціальної роботи із дітьми та молоддю з функціональними обмеженнями.
39. Взаємодія суб'єктів соціальної роботи з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах.
40. Завдання, функції та організація роботи денного центру перебування ВІЛ-інфікованих дітей.
41. Мета, завдання, функції, напрями діяльності молодіжного центру праці.
42. Мета, завдання, функції діяльності інформаційно-ресурсного центру центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.
43. Загальна характеристика соціальних служб, діяльність яких спрямована на соціальну реабілітацію дітей та молоді з особливими потребами.
44. Загальна характеристика соціальних служб діяльність яких спрямована на соціальну адаптацію дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
45. Особливості розвитку волонтерського руху в Україні..

- 46.Прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу, як альтернативні форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
- 47.Загальна характеристика соціальних служб діяльність яких спрямована на соціальну підтримку ВІЛ-інфікованих дітей.
- 48.Моделі соціальних послуг для розумово відсталих інвалідів у громаді.
- 49.Загальна характеристика соціальних служб, діяльність яких спрямована на подолання дитячої безпритульності та бездоглядності.
- 50.Загальна характеристика соціальних служб, діяльність яких спрямована на реабілітацію неповнолітніх та молоді, які перебувають або повертаються з місць позбавлення волі.
- 51.Соціальна робота щодо запобігання та подолання негативних явищ у молодіжному середовищі.
- 52.Служба по роботі з ін'єкційними споживачами наркотиків.
- 53.Соціальна підтримка сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги. Завдання, основні напрями діяльності.
- 54.Діяльність центру соціально-психологічної допомоги.

Шкала оцінювання

Поточний контроль 2 семестр (макс = 40 балів)					Модульний контроль (макс = 60 балів)	Загальна кількість балів
Змістові модулі 1-2					Модуль 2	
					ІНДЗ	
T1	T2	T3	T4	T5	МКР1+МКР2	100
4	4	4	4	4	20	
					60	

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

ВІІ. ЗРАЗОК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

І рівень

1. Інновація – це...

- 1) реалізація новатики;
- 2) нові методи та форми роботи;
- 3) нові ідеї, програми, концепції.

2. Готовність до інноваційної діяльності є:

- 1) системою знань і умінь здійснювати інновації;
- 2) особистісним новоутворенням фахівця;
- 3) станом особистості фахівця.

3. Розрізняють інновації –

- 1) прорив;
- 2) удосконалення;
- 3) модифікація;
- 4) еволюція.

4. Будь-яка інновація викликає супротив у колективі. Це є проявом...

- 1) закону необоротної дестабілізації;
- 2) закону реалізації новатики;
- 3) закону стереотипізації.

5. Основними принципами функціонування інтегрованих соціальних служб є:

- 1) пріоритетність інтересів дітей; ухвалення рішень на основі оцінки та аналізу потреб дитини та сім'ї;
- 2) комплексність та адресність та доступність послуг;
- 3) послідовність та системність;
- 4) гуманність та добровільність;
- 5) участь клієнтів, у тому числі й дітей, в ухваленні рішень, плануванні роботи та в моніторингу наданих послуг тощо.

6. Інтеграція – це

- 1) процес, у рамках якого певна громада забезпечує умови для реалізації максимального соціального потенціалу кожного індивіда - члена цієї громади;
- 2) процес залучення громадян до управління громадою;
- 3) об'єднання громадян у громаду.

7. Інтегровані соціальні служби – це..

- 1) комплекс спеціалізованих соціальних служб, які створюються відповідно до потреб членів громади і реалізують певні напрями соціальної роботи, орієнтовані на надання адресної допомоги сім'ям і дітям у подоланні складних життєвих обставин, на основі інтегрованого підходу;
- 2) об'єднання різних соціальних служб для надання адресної соціальної допомоги особам, які її потребують;
- 3) інтеграція дії різних служб для задоволення потреб клієнтів.

8. Основними принципами функціонування інтегрованих соціальних служб є:

- 1) ухвалення рішень на основі оцінки та аналізу потреб дитини та сім'ї; пріоритетність інтересів дітей;
- 2) комплексність; адресність та доступність послуг; послідовність та системність;
- 3) гуманність та добровільність;
- 4) участь клієнтів, у тому числі й дітей, в ухваленні рішень, плануванні роботи та в моніторингу наданих послуг тощо.

9. Джерелом інноваційної діяльності є:

- 1) передовий досвід практичної роботи;
- 2) наукові теоретичні розробки;
- 3) традиційні зміст, форми й методи минулого.

10. Критеріями інновації є:

- 1) наявність новатики;
- 2) можливість реалізації новатики;
- 3) результативність;
- 4) ефективність;
- 5) масова реалізація;
- 6) доступність реалізації.

2 рівень

1. Характерними ознаками інновації типу «Інновація – прорив» є:

- 1) генерація кардинально нових знань, ідей;
- 2) впровадження новатики у виробництво;
- 3) оцінка ефективності;
- 4) поширення інновації на суміжні галузі.

2. Характерними ознаками інновації типу «Інновація –удосконалення» є:

- 1) вибір якостей, що потребують удосконалення;
- 2) генерація кардинально нових знань, ідей;
- 3) впровадження новатики у виробництво;
- 4) удосконалення;
- 5) оцінка ефективності удосконалення.

3. Характерними ознаками інновації типу «Інновація –модифікація» є:

- 1) генерація кардинально нових знань, ідей;
- 2) впровадження новатики у виробництво;
- 3) оцінка ефективності;
- 4) тестування модифікації;
- 5) впровадження модифікації.

4. Новація за масштабом цілей і завдань має _____ характер:

- 1) приватний;
- 2) системний.

5. Інновація за масштабом цілей і завдань має _____ характер:

- 1) приватний;
- 2) системний.

6. Новація – це.....

- 1) засіб, новий метод, технологія, програма;
- 2) цілеспрямована зміна, що вносить у процес, середовище нові елементи, які викликають перехід системи з одного стану в інший.

7. Цілеспрямована зміна, що вносить у процес, середовище нові елементи, які викликають перехід системи з одного стану в інший є.....

- 1) новацією;
- 2) інновацією.

8. Нововведення, яке організовується і проводиться державою є.....

- 1) реформою;
- 2) новатиною;
- 3) інновацією.

9. Нововведення, яке організовується і проводиться працівниками соціальної роботи, освіти, розробляється і проводиться певним підрозділом, лабораторією є.....

- 1) реформою;
- 2) новатиною;
- 3) інновацією.

10. За ознакою інтенсивності зміни чи рівня інноваційності виділяють інновації:

- 1) нульового та першого порядку;
- 2) системні інновації;
- 3) першого та другого порядку;
- 4) 0,1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 порядку.

3 рівень

1. Назвіть поняття, яке Закон України «Про соціальні послуги» трактує як систему соціальних заходів, що передбачає сприяння і послуги, які надають соціальні служби окремим особам чи групам населення для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їх соціального статусу та повноцінної життєдіяльності.			
2. Встановіть відповідність:			
1	Профілактична функція соціального обслуговування	А	Сприяння пристосуванню людини або групи людей до нового соціального середовища
2	Соціально-реабілітаційна функція соціального	Б	Запобігання виникненню соціальних ризиків, їх повторенню чи загостренню
3	Адаптаційна функція соціального обслуговування	В	Відновлення соціальних функцій індивіда, приведення індивідуальної чи колективної поведінки у відповідність із загально визначеними суспільними
3. Комплекс спеціалізованих соціальних служб, які створюються відповідно до потреб членів громади і реалізують певні напрями соціальної роботи, орієнтовані на надання адресної допомоги сім'ям і дітям у подоланні складних життєвих обставин, на основі інтегрованого ----			
4. Назвіть спеціалізовану соціальну службу, що входить до складу інтегрованих соціальних служб, першочерговим завданням якої є відновлення та зміцнення стосунків вихованців інтернатних закладів із біологічними батьками, родичами:			
1	Служба підтримки сім'ї	3	Служба супроводу дітей, які перебувають у конфлікті із законом
2	Служба реінтеграції та соціалізації вихованців	4	Служба раннього втручання
5. Встановіть відповідність:			
1	Служба підтримки сім'ї	А	Сприяє забезпеченню реалізації права дитини на зростання і виховання в сімейному середовищі шляхом розвитку та підтримки сімейних форм влаштування дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування
2	Служба раннього втручання	Б	Створюється з метою здійснення соціальної підтримки сім'ям з дітьми, які опинилися у життєвій скруті, наданням адресних комплексних соціальних послуг
3	Служба супроводу сімейних форм виховання	В	Має на меті сприяти формуванню усвідомленого ставлення молоді до створення сім'ї та виховання дітей, соціальну підтримку молодих сімей з дітьми
6. Пронумеруйте у логічній послідовності операції алгоритму роботи з жінками, які висловлюють <u>намір відмовитися від новонародженої дитини</u>:			
А	Аналіз причин виникнення кризи	Б	Надання соціальних інтегрованих послуг та оцінка їх ефективності
В	Розробка стратегії збереження біологічної матері для новонародженого або визначення її <u>нездатності виховувати дитину</u>	Г	Налагодження контакту з вагітною жінкою/породіллю
7. Допишіть. Згідно із законом України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» передбачено такі <u>форми влаштування дітей цих категорій</u>: а) усиновлення; ...;			

8. Визначте відповідність етапів оцінки та їх тривалості:			
1	Звернення (експрес-оцінка)	А	7 днів
2	Початкова оцінка	Б	30 днів
3	Комплексна оцінка	В	1 день
9. Закінчіть речення: «Найкращим виходом дитини із прийомної сім'ї є ...»			
10. Допишіть. Розрізняють декілька моделей «телефонів довіри»: а) професійна; .. .; ...			

VIII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Безпалько О. В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді: теоретико-методичні основи / О. В. Безпалько. - К.: Наук. світ, 2006. - 363 с.
2. Безпалько О. В. Соціальна робота в схемах і таблицях / Навч. посіб. / О.В. Безпалько. - К.: Логос, 2003. - 105 с.
3. Брутман В. І. Раннє соціальне сирітство як комплексна медико- соціально-педагогічна проблема. - М.: АСОПР, 1944. -182 с.
4. Громада як осередок соціальної роботи з дітьми та сім'ями: Метод, матеріали для тренера / О. В. Безпалько та ін.; Під заг. ред. І. Д. Зверевої. - К.: Наук, світ, 2011. - 69 с.
5. Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей. - К.: Дитячий Фонд ООН (ЮНІСЕФ), 2002. - 318 с.
6. Зверева І. Д. Соціальна робота з дітьми та молоддю в Україні / І. Д. Зверева. - К.: Правда Ярославовичів, 1998. - 432 с.
7. Зверева І.Д. Впровадження програм з формування життєвих навичок / І. Д. Зверева // Практична психологія та соціальна робота. - 2004. - № 4. - С. 43-48.
8. Інновації у соціальних службах / За ред.Т. Семигіної. - К.: Пульсари, 2002. - 94 с.
9. Інноваційні моделі соціальних послуг: Проекти Українського фонду соціальних інвестицій / За ред. Н. В. Кабаченко. - К.: ЗАТ «ВІПОЛ», 2016. - 320 с.
10. Картер Ричард. Опіка над дітьми: сім'я і держава. Вплив інституційної форми виховання на розвиток дітей (моніторинговий звіт]. - К.: Логос, 2005. - 88 с.
11. Концепція Державної програми реформування закладів для дітей- сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України № 263-р від 11 травня 2006 р.
12. Кравець Н. Психофізіологічні та психолого-педагогічні аспекти формування усвідомленого батьківства / Н. Кравець. - К.: Академія, 2001. - 244 с.
13. Кубіцький С.О. Організація діяльності соціальних служб [Навч.-метод. комплекс]/Укл.Кубіцький С.О. - К.: Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2015.- 62с.
14. Кузьмінський В. О. Інтегровані соціальні служби - складова стратегії деінституалізації / В. О.Кузьмінський // Права дітей. - К., 2006. - С. 10-11.
15. Методические материалы по подготовке приемных родителей / Автор. кол.: Л. М. Абросова, Е. В. Водопьян, Н. Б. Девон. - СПб.: СПбОО «Врачи детям», 2016. - 112 с.
16. Методичний посібник по проведенню тренінг-курсу для соціальних

працівників з питань добору, підготовки і соціального супроводу прийомних батьків / Г. М. Бех, А. Й. Капська, Н. М. Комарова та ін. - К.: Український Ін-т соціальних досліджень, 2000. - 128 с.

17. Методичні рекомендації для соціальних працівників сільських та селищних центрів СССДМ / Н. М. Комирова, О. В. Вакуленко, А. Г. Зінченко та ін. - К.: ДСССДМ, 2003. - С. 89-91, 176.

18. Надання допомоги «дітям вулиці» та соціально-незахищеним дітям і підліткам: інформ.-метод. збірник / За ред. С. В. Толстоухової, К. Акстманн. - К., 2003. - С. 18-23.

19. Науковий супровід, моніторинг та оцінка ефективності соціальних проектів / О. Яременко, О. Р. Артюх, О. М. Балакірева та ін. - К.: ДЦССМ, 2002. - 132 с.

20. Оржеховська В. М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх: Навч.-метод. посіб. / В. М. Оржеховська. - К.: ВІАН, 1996. - 352 с.

21. Пеша І. В. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (проблеми реформування) / І. В. Пеша. - К.: Логос, 2000. - 87 с.

22. Питання формування ефективності родинних форм виховання дітей, позбавлених батьківського піклування / Н. М. Комарова, Л. М. Мельничук, І. В. Пеша та ін. - К.: ДПКСМ. 2004. - 128 с.

23. Представництво інтересів соціально вразливих дітей та сімей: Навч. посіб. / За ред. Т. В. Семигіної. - К.: Четверта хвиля, 2004. - 216 с.

24. Прийомна сім'я: методика створення і соціального супроводу: Наук.-метод. посіб. / Г. М. Бевз, В. О. Кузьміж О. І. Нескучаєва та ін. - К.: Центр стратегічної підтримки 2003. - 92с.

25. Програма підготовки соціальних працівників інтегрованих соціальних служб. / За заг. ред. І. Д. Зверєвої, В. О. Кузмінського, І. Саммон. - К.: ПБО «Кожній дитині» в Україні 2006. - 34 с.

26. Робота в громаді: практика й політика / Семигіна Т. В. - К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2004. - 180 с.

27. Руденко В. Фінансово-матеріальні ресурси органів місцевого самоврядування як засоби реалізації соціальної спрямованості держави // Ресурси розвитку. Адміністративна реформа в Україні / Упор. М. Пухтинський, Є. Рахімов. - К.: Логос, 2002. - С. 163-174.

28. Савченко С. В. Социализация студенческой молодежи в условиях регионального образовательного пространства / С. В. Савченко. - Луганск: Альма-матер, 2003. - 406 с.

29. Сатановська Л. А. Організація соціальної роботи з різними групами клієнтів: Навч. посіб. / Л. А. Сатановська. - К.: Національний університет біоресурсів і природокористування України. 2008. - 308 с.

30. Сидоренко Ю. А. Сучасна українська сім'я як клієнт соціальної роботи / Ю. А. Сидоренко // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. - К., 2003. - № 2. - С. 99-103.

31. Система соціальних служб і служб соціальної роботи [Навч.-метод. комплекс] / Укл. Мирошніченко Н.О. - К.: Акад. праці і соц. відносин Федер. проф. спілок України, 2010. - 40 с.

32. Соціальна робота в Україні: перші кроки / За ред. В. Полтавця. - К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2000. - 236 с.

33. Соціальна педагогіка: теорія і технології. Підручник / За ред. І. Д. Зверєвої. - К.:

Центр навчальної літ-ри, 2006. - 316 с.

34. Соціальна робота: Короткий енциклопедичний словник. Кн. 4. - К.: ДЦССМ, 2006. - 536 с.

35. Соціальний супровід сімей, що опинились у складних життєвих обставинах. Метод. посіб. / І. Д. Зверева, В. О. Кузьмінський, Ж. В. Петрович та ін. - К.: ДЦССДМ., 2006. - 84 с.

36. Соціальні послуги: 85 питань та відповідей. Проект ТАСІС «Посилення регіональних соціальних служб в Україні». - 2004.

37. Соціальні служби родині: розвиток нових підходів в Україні (перевидання) / За ред. І. М. Григи, Т. В. Семигіної. - К., 2003.

38. Стан та соціальний захист сільських дітей: Тематична державна доповідь про становище дітей в Україні за підсумками 2004 р. - К.: Дії ІСМ, 2005. - 250 с.

39. Створення та функціонування прийомних сімей: Навч. посіб. для державних службовців / О. Яременко, Н. Комарова, Л. Волинець, І. Пеша. - К.: Український ін-т соціальних досліджень, 2000. - 128 с.

40. Технології створення та функціонування прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу: 36 метод. матеріалів / Автор. кол.: Г. М. Бевз, А. Й. Капська, Н. М. Комарова та ін. - К.: ДПІСМ, 2003. - 188 с.

41. Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю: Навч. посіб. / І. М. Трубавіна. - К.: ДЦССМ, 2002. - 132с.

42. Формування навичок усвідомленого батьківства та ранній розвиток дитини: Метод. матеріали для тренера / Упоряд.: І. В. Братусь та ін.; За заг. ред. Г. М. Лактіонової. - К.: Наук. світ, 2002. - 51 с.

43. Циба В. Т. Соціологія особистості: системний підхід (соціально-психологічний аналіз): Навч. посіб. / В. Т. Циба. - К.: МАУП, 2000. - 152 с.

44. Чи зійдуться наші долі... Реінтеграція батьків і дітей: перші кроки до усвідомлення проблеми / Автор. кол. Л. С. Волинець, Т. В. Говорун, Г. І. Постолук, Л. В. Косаревська, Л. В. Балім. - К., 2006. - 104 с.

Допоміжна література

1. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: Навч.-метод. комплекс / Автор.-упоряд.: О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, З. П. Кияниця, В. О. Кузьмінський та ін. / За заг. ред.: І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петрович. - К.: Фенікс, 2007. - 528 с.

2. Лукашевич М. П. Соціальна робота (теорія і практика): Підручник / М. П. Лукашевич, Т. В. Семигіна. - К.: Каравела, 2011. - 368 с.

3. Нові моделі соціальних служб для сім'ї і дітей: напрями, форми і методи роботи: Методичні матеріали для тренера / Авт. -упор. І. Д. Зверева, З. П. Кияниця, О. А. Лещенко, Л. О. Ніколаєнко, О. В. Павлик, Л. І. Стрига, Н. В. Татарчук; За заг. ред. І. Д. Зверєвої. - К., 2011.

4. Соціальна робота в Україні: Навч. посіб. / І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін.; За заг. ред. І. Д. Зверєвої, Г. М. Лактіонової. - К.: Наук. світ, 2009. - 233 с.

5. Соціальний супровід сімей, що опинились у складних життєвих обставинах: Метод. посіб. / Автор.-упорядн. І. Д. Зверева, В. О. Кузьмінський, З. П. Кияниця, Ж. В. Петрович та ін. - К.: ДЦССДМ, 2007. - 84 с.

6. Тимошко Г. М. Організація діяльності державних і спеціалізованих служб : навчальний посібник / Г. М. Тимошко. - Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. - 248 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про соціальні послуги» від 19.04.2011 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: 08.02.2011: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=966-15> - Загол. з екрану. - Мова укр.;
2. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоді» від 21 червня 2001 року № 2558-III [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.search.ligazakon.ua>;
3. Луков В.А. Гуманизм и парадигмы воспитания в глобальном обществе [Электронный ресурс] / Знание. Понимание. Умение. - Режим доступа: http://www.zpu-journal.ru/gum/prospects/articles/2007lukov_val/2/. - [б.д.] - Загл. с экрана.
4. Прохоров Б.Б. Экология человека. Понятийно-терминологический словарь [Электронный ресурс] / Академик. - Режим доступа : [www / URL:http://humanecology.academic.ru/1487](http://humanecology.academic.ru/1487) - 2005г. - Загл. с экрана.
5. Скляренко Э.О. Парадигмы воспитания [Электронный ресурс] / ua.ua.info. - Режим доступа: [www/ URL: http://www.ua.ua.info/razvitiye/article-9366-paradigmyi-vospitaniya/](http://www.ua.ua.info/razvitiye/article-9366-paradigmyi-vospitaniya/). - [б.д.] - Загл. с экрана.
6. Соціальний супровід // Режим доступу: <http://zakon.lिकासoft.com.ua/component/lica/?href=0&view=text&base=24&id=22870&menu=22927>;
7. Соціальне супроводження прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу // Режим доступу: <http://zakon.lिकासoft.com.ua/component/lica/?href=0&view=text&base=24&id=22856&menu=22913>.